

Chapter 1

Implicitni funkce

1.0.1 Postup a teorie

Necht $n, k \in \mathbb{N}$. V nasledujících příkladech obdržíme jeden či více vztahů (rovnice $F(x_1, \dots, x_n) = \mathbf{o}$) a bod $A = [a_1, \dots, a_n]$ a budeme odpovídat na některé z následujících otázek:

- (a) Za předpokladu, že $i \in \{1, \dots, n\}$ a $F : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$. Otázka zní, zda existuje funkce

$$x_i = f(x_1, \dots, x_{i-1}, x_{i+1}, \dots, x_n),$$

která je definována vztahem

$$H(\cdot) := F(x_1, \dots, x_{i-1}, f(x_1, \dots, x_{i-1}, x_{i+1}, \dots, x_n), x_{i+1}, \dots, x_n) = 0$$

a pro kterou platí $f(a_1, \dots, a_{i-1}, a_{i+1}, \dots, a_n) = a_i$. Pokud taková funkce existuje, tak se ptáme, zda je třídy $\mathcal{C}^k$ na nějakém okolí bodu $[a_1, \dots, a_{i-1}, a_{i+1}, \dots, a_n]$.

- (b) Za předpokladu, že $i < j \in \{1, \dots, n\}$ a $F = (F_1, F_2) : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^2$. Otázka zní, zda existují funkce

$$x_i = f_1(x_1, \dots, x_{i-1}, x_{i+1}, \dots, x_{j-1}, x_{j+1}, \dots, x_n),$$

$$x_j = f_2(x_1, \dots, x_{i-1}, x_{i+1}, \dots, x_{j-1}, x_{j+1}, \dots, x_n),$$

které jsou definovány vztahem

$$H(\cdot) := F(x_1, \dots, x_{i-1}, f_1(\cdot), x_{i+1}, \dots, x_{j-1}, f_2(\cdot), x_{j+1}, \dots, x_n) = \mathbf{o}$$

($H = (H_1, H_2)$) a pro které platí

$$f_1(a_1, \dots, a_{i-1}, a_{i+1}, \dots, a_{j-1}, a_{j+1}, \dots, a_n) = a_i,$$

$$f_2(a_1, \dots, a_{i-1}, a_{i+1}, \dots, a_{j-1}, a_{j+1}, \dots, a_n) = a_j.$$

Pokud takové funkce existují, tak se ptáme, zda jsou třídy $\mathcal{C}^k$ na nějakém okolí bodu $[a_1, \dots, a_{i-1}, a_{i+1}, \dots, a_{j-1}, a_{j+1}, \dots, a_n]$.

- (c) U nalezených funkcí dále zkoumáme hodnotu první či druhé derivace, tecnou rovinu, monotónii nebo konvexitu.

Na otázku (a) (respektive (b)) odpovídáme za pomoci Věty o implicitní funkci (respektive Věty o implicitních funkcích). Abychom mohli odpovědět pozitivně na tyto otázky, tak je třeba overit následující podmínky:

- (a) – $F(A) = 0$,
– Existuje okoli V bodu A , že $F \in \mathcal{C}^k(V)$,
– $\frac{\partial F}{\partial x_i}(A) \neq 0$.
- (b) – $F(A) = \mathbf{o}$,
– Existuje okoli V bodu A , že $F \in \mathcal{C}^k(V)$ ($F_1, F_2 \in \mathcal{C}^k(V)$),
– $\begin{vmatrix} \frac{\partial F_1}{\partial x_i} & \frac{\partial F_1}{\partial x_j} \\ \frac{\partial F_2}{\partial x_i} & \frac{\partial F_2}{\partial x_j} \end{vmatrix} (A) \neq 0$.

(c) K vypočtu derivaci v prípade (a) derivujeme vzťah

$$H(\cdot) = F(x_1, \dots, x_{i-1}, f(x_1, \dots, x_{i-1}, x_{i+1}, \dots, x_n), x_{i+1}, \dots, x_n) = 0$$

a používame retizkové pravidlo. Takže budeme využívať, že pokiaľ je funkcia triedy $\mathcal{C}^2$, tak môžeme zamenovať poradie derivovania u derivácii druhého radu. Obdobne postupujeme v prípade (b). Odvodíme si nasledujúci 4 vzťahy pomocou nich budeme počítat 1. a 2. derivácie v prípade (a) a 1. derivácie v prípade (b). Nechť $s \neq v \in \{1, \dots, n\} \setminus \{i\}$ a $t \in \{1, \dots, n\} \setminus \{i, j\}$.

$$0 = \frac{\partial H}{\partial x_s} = \frac{\partial F}{\partial x_s} + \frac{\partial F}{\partial x_i} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_s}, \quad (1.1)$$

$$\frac{\partial f}{\partial x_s} = -\frac{\frac{\partial F}{\partial x_s}}{\frac{\partial F}{\partial x_i}},$$

$$0 = \frac{\partial^2 H}{\partial x_s^2} = \frac{\partial}{\partial x_s} \left(\frac{\partial F}{\partial x_s} + \frac{\partial F}{\partial x_i} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_s} \right)$$

$$= \frac{\partial^2 F}{\partial x_s^2} + \frac{\partial^2 F}{\partial x_s \partial x_i} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_s} + \frac{\partial F}{\partial x_i} \cdot \frac{\partial^2 f}{\partial x_s^2} + \frac{\partial f}{\partial x_s} \left(\frac{\partial^2 F}{\partial x_i \partial x_s} + \frac{\partial^2 F}{\partial x_i^2} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_s} \right), \quad (1.2)$$

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x_s^2} = -\frac{\frac{\partial^2 F}{\partial x_s^2} + \frac{\partial f}{\partial x_s} \left(2 \frac{\partial^2 F}{\partial x_i \partial x_s} + \frac{\partial^2 F}{\partial x_i^2} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_s} \right)}{\frac{\partial F}{\partial x_i}},$$

$$0 = \frac{\partial^2 H}{\partial x_s \partial x_v} = \frac{\partial}{\partial x_v} \left(\frac{\partial F}{\partial x_s} + \frac{\partial F}{\partial x_i} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_s} \right)$$

$$= \frac{\partial^2 F}{\partial x_s \partial x_v} + \frac{\partial^2 F}{\partial x_s \partial x_i} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_v} + \frac{\partial F}{\partial x_i} \cdot \frac{\partial^2 f}{\partial x_s \partial x_v} + \frac{\partial f}{\partial x_s} \left(\frac{\partial^2 F}{\partial x_i \partial x_v} + \frac{\partial^2 F}{\partial x_i^2} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_v} \right),$$

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x_s \partial x_v} = -\frac{\frac{\partial^2 F}{\partial x_s \partial x_v} + \frac{\partial^2 F}{\partial x_s \partial x_i} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_v} + \frac{\partial f}{\partial x_s} \left(\frac{\partial^2 F}{\partial x_i \partial x_v} + \frac{\partial^2 F}{\partial x_i^2} \cdot \frac{\partial f}{\partial x_v} \right)}{\frac{\partial F}{\partial x_i}}, \quad (1.3)$$

$$0 = \frac{\partial H_l}{\partial x_t} = \frac{\partial F_l}{\partial x_t} + \frac{\partial F_l}{\partial x_i} \cdot \frac{\partial f_1}{\partial x_t} + \frac{\partial F_l}{\partial x_j} \cdot \frac{\partial f_2}{\partial x_t}, \quad l \in \{1, 2\}.$$

Z posledných rovností plyne, že vektor $\left(\frac{\partial f_1}{\partial x_t}, \frac{\partial f_2}{\partial x_t} \right)$ je riešením sústavy lineárnych rovníc s rozšírenou maticou:

$$\left(\begin{array}{cc|c} \frac{\partial F_1}{\partial x_i} & \frac{\partial F_1}{\partial x_j} & -\frac{\partial F_1}{\partial x_t} \\ \frac{\partial F_2}{\partial x_i} & \frac{\partial F_2}{\partial x_j} & -\frac{\partial F_2}{\partial x_t} \end{array} \right). \quad (1.4)$$

Pokiaľ je derivácia v danom bode kladná, tak z spojitosti derivácie plyne, že je kladná na nejakom okolí daného bodu a teda na okolí daného bodu je funkcia rastúca. Obdobne pre klesajúcu, konvexnú alebo konkávnu.

V prípade (a) tecna rovina splnuje nasledujici vzťah:

$$\sum_{s=1}^n \frac{\partial F}{\partial x_s}(A)(x_s - a_s) = 0. \quad (1.5)$$

1.0.2 Príklady

V nasledujících príkladoch vždy uvedu vzťah (F), bod (A), ktoré premenné vyjadrujú pomocou tohoto vzťahu a čo o nich chci dokázať. Matici druhých derivácií funkcie F budeme značiť $\nabla^2 F$. K výpočtu riešenia budeme používať “Vypočty” a vyššie odvodené vzťahy.

Príklad 1.

- Zadani: $F(x, y) = x^2 + 2xy^2 + y^4 - y^5 = 0$, $A = [0, 1]$, $y = y(x)$.
- Otázky: $y(x) \in \mathcal{C}^\infty$? $y''(0) = ?$ Je $y(x)$ rastouci na nejakom okolí bodu 0?
- Vypočty:

$$\begin{aligned} \nabla F(x, y) &= [2x + 2y^2, 4xy + 4y^3 - 5y^4], \quad \nabla F(A) = [2, -1], \\ \nabla^2 F(x, y) &= \begin{pmatrix} 2 & 4y \\ 4y & 4x + 12y^2 - 20y^3 \end{pmatrix}, \quad \nabla^2 F(A) = \begin{pmatrix} 2 & 4 \\ 4 & -8 \end{pmatrix}. \end{aligned}$$

- Reseni: Protože $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^2)$, $F(A) = 0$ a $\frac{\partial F}{\partial y}(A) = -1 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $y \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakom okolí bodu 0. Z (1.1) a (1.2) plyne, že $y''(0) = -14$ ($y'(0) = 2$). Ano, je rastouci.

Príklad 2.

- Zadani: $F(x, y) = x^3 - x^2y + y^2 - xy - 1 = 0$, $A = [0, 1]$, $y = y(x)$.
- Otázky: $y(x) \in \mathcal{C}^\infty$? $y''(0) = ?$ Je $y(x)$ rastouci na nejakom okolí bodu 0?
- Vypočty:

$$\begin{aligned} \nabla F(x, y) &= [3x^2 - 2xy - y, -x^2 + 2y - x], \quad \nabla F(A) = [-1, 2], \\ \nabla^2 F(x, y) &= \begin{pmatrix} 6x - 2y & -2x - 1 \\ -2x - 1 & 2 \end{pmatrix}, \quad \nabla^2 F(A) = \begin{pmatrix} -2 & -1 \\ -1 & 2 \end{pmatrix}. \end{aligned}$$

- Reseni: Protože $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^2)$, $F(A) = 0$ a $\frac{\partial F}{\partial y}(A) = 2 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $y \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakom okolí bodu 0. Z (1.1) a (1.2) plyne, že $y''(0) = \frac{5}{4}$ ($y'(0) = \frac{1}{2}$). Ano, je rastouci.

Príklad 3.

- Zadani: $x^3 + y^3 = \log\left(\frac{x^2 + y^2}{2}\right)$, $A = [1, -1]$, $x = x(y)$.
- Otázky: $x(y) \in \mathcal{C}^\infty$? $x''(-1) = ?$ Je $x(y)$ konkavni na nejakom okolí bodu -1 ?

- Vypočty:

$$\begin{aligned}
F(x, y) &:= x^3 + y^3 - \log\left(\frac{x^2 + y^2}{2}\right), \\
\nabla F(x, y) &= \left[3x^2 - \frac{2x}{x^2 + y^2}, 3y^2 - \frac{2y}{x^2 + y^2}\right], \quad \nabla F(A) = [2, 4], \\
\nabla^2 F(x, y) &= \begin{pmatrix} 6x + 2\frac{x^2 - y^2}{(x^2 + y^2)^2} & \frac{4xy}{(x^2 + y^2)^2} \\ \frac{4xy}{(x^2 + y^2)^2} & 6y - 2\frac{x^2 - y^2}{(x^2 + y^2)^2} \end{pmatrix}, \\
\nabla^2 F(A) &= \begin{pmatrix} 6 & -1 \\ -1 & -6 \end{pmatrix}.
\end{aligned}$$

- Reseni: Protože $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^2 \setminus \{[0, 0]\})$, $F(A) = 0$ a $\frac{\partial F}{\partial x}(A) = 2 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $x \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okoli bodu -1 . Z (1.1) a (1.2) plyne, že $x''(-1) = -11$ ($x'(-1) = -2$). Ano, je konkavni.

Příklad 4.

- Zadani: $e^{2x+7y} = \log(1 + x^2 + y^2) + 1 + y$, $A = [0, 0]$, $y = y(x)$, $x = x(y)$.
- Otazky: $y(x), x(y) \in \mathcal{C}^\infty$? $y''(0) = ?$ Tecna ke grafu funkce $x(y)$ v bode $[A]$?
- Vypočty:

$$\begin{aligned}
F(x, y) &:= e^{2x+7y} - \log(1 + x^2 + y^2) - y - 1, \\
\nabla F(x, y) &= \left[2e^{2x+7y} - \frac{2x}{1 + x^2 + y^2}, 7e^{2x+7y} - \frac{2y}{1 + x^2 + y^2} - 1\right], \\
\nabla F(A) &= [2, 6], \\
\nabla^2 F(x, y) &= \begin{pmatrix} 4e^{2x+7y} - \frac{2(1-x^2+y^2)}{(1+x^2+y^2)^2} & 14e^{2x+7y} + \frac{4xy}{(1+x^2+y^2)^2} \\ 14e^{2x+7y} + \frac{4xy}{(1+x^2+y^2)^2} & 49e^{2x+7y} - \frac{2(1+x^2-y^2)}{(1+x^2+y^2)^2} \end{pmatrix}, \\
\nabla^2 F(A) &= \begin{pmatrix} 2 & 14 \\ 14 & 47 \end{pmatrix}.
\end{aligned}$$

- Reseni: Protože $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^2)$, $F(A) = 0$, $\frac{\partial F}{\partial y}(A) = 6 \neq 0$ a $\frac{\partial F}{\partial x}(A) = 2 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $x, y \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okoli bodu 0 . Z (1.1) a (1.2) plyne, že $y''(0) = \frac{19}{54}$ ($y'(0) = -\frac{1}{3}$). Z (1.1) nebo (1.5) plyne, že $T(y) = -3y$ ($x'(0) = -3$).

Příklad 5.

- Zadani: $F(x, y) = \log(x^2 + y^2 + \cos(xy)) + y = 0$, $A = [0, 0]$, $y = y(x)$.
- Otazky: $y(x) \in \mathcal{C}^\infty$? $y''(0) = ?$ Nabyva funkce y v bode 0 lokalniho maxima?

- Vypočty:

$$\begin{aligned}\nabla F(x, y) &= \left[\frac{2x - y \sin(xy)}{x^2 + y^2 + \cos(xy)}, 1 + \frac{2y - x \sin(xy)}{x^2 + y^2 + \cos(xy)} \right], \quad \nabla F(A) = [0, 1], \\ \frac{\partial^2 F}{\partial x^2}(x, y) &= \frac{(2 - y^2 \cos(xy))(x^2 + y^2 + \cos(xy)) - (2x - y \sin(xy))^2}{(x^2 + y^2 + \cos(xy))^2}, \\ \frac{\partial^2 F}{\partial x \partial y}(x, y) &= \frac{(-\sin(xy) - xy \cos(xy))(x^2 + y^2 + \cos(xy))}{(x^2 + y^2 + \cos(xy))^2} \\ &\quad - \frac{(2x - y \sin(xy))(2y - x \sin(xy))}{(x^2 + y^2 + \cos(xy))^2}, \\ \frac{\partial^2 F}{\partial y \partial x}(x, y) &= \frac{\partial^2 F}{\partial x \partial y}(x, y), \quad \frac{\partial^2 F}{\partial y^2}(x, y) = \frac{\partial^2 F}{\partial x^2}(y, x), \\ \nabla^2 F(A) &= \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{pmatrix}.\end{aligned}$$

- Reseni: Protože $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^2)$, $F(A) = 0$ a $\frac{\partial F}{\partial y}(A) = 1 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $y \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okoli bodu 0. Z (1.1) a (1.2) plyne, že $y''(0) = -2$ ($y'(0) = 0$). Ano, nabyva, neb derivace je nulova a funkce je konkavni na nejakem okoli bodu 0. Podrobnejši reseni viz Zeleny IF9

Příklad 6.

- Zadani: $e^{xy} + xyz = e + 1$, $A = [1, 1, 1]$, $x = x(y, z)$, $y = y(x, z)$.
- Otazky: $x(y, z), y(x, z) \in \mathcal{C}^\infty$? $\frac{\partial^2 y}{\partial x \partial z}(1, 1) = ?$ Tecna ke grafu funkce $x(y, z)$ v bode A ?
- Vypočty:

$$\begin{aligned}F(x, y, z) &:= e^{xy} + xyz - e - 1, \\ \nabla F(x, y, z) &= [ye^{xy} + yz, xe^{xy} + xy, xy], \quad \nabla F(A) = [e + 1, e + 1, 1], \\ \nabla^2 F(x, y, z) &= \begin{pmatrix} y^2 e^{xy} & (1 + xy)e^{xy} + z & y \\ (1 + xy)e^{xy} + z & x^2 e^{xy} & x \\ y & x & 0 \end{pmatrix}, \\ \nabla^2 F(A) &= \begin{pmatrix} e & 2e + 1 & 1 \\ 2e + 1 & e & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{pmatrix}.\end{aligned}$$

- Reseni: Protože $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^3)$, $F(A) = 0$, $\frac{\partial F}{\partial x}(A) = \frac{\partial F}{\partial y}(A) = e + 1 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $x, y \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okoli bodu $[1, 1]$. Z (1.1) a (1.3) plyne, že $\frac{\partial^2 y}{\partial x \partial z}(1, 1) = \frac{1}{e+1}$ ($\frac{\partial y}{\partial x}(1, 1) = -1$). Z (1.5) plyne, že $T(y, z) = -y + 2 - \frac{z-1}{e+1}$. Podrobnejši reseni viz. implicitka anglicky/IF 3.

Příklad 7.

- Zadani: $\sin(x - y) + x^2 y^3 z^4 = 1$, $A = [1, 1, 1]$, $x = x(y, z)$, $y = y(x, z)$, $z = z(x, y)$.

- Otázky: $x(y, z), y(x, z), z(x, y) \in \mathcal{C}^\infty$? $\frac{\partial^2 x}{\partial z^2}(1, 1) = ?$ $\frac{\partial^2 z}{\partial x \partial y}(1, 1) = ?$ Tecna rovina ke grafu funkce $y(x, z)$ v bode A ?

- Vypočty:

$$\begin{aligned}
F(x, y, z) &:= \sin(x - y) + x^2 y^3 z^4 - 1, \\
\nabla F(x, y, z) &= [\cos(x - y) + 2xy^3 z^4, -\cos(x - y) + 3x^2 y^2 z^4, 4x^2 y^3 z^3], \\
\nabla F(A) &= [3, 2, 4], \\
\nabla^2 F(x, y, z) &= \begin{pmatrix} -\sin(x - y) + 2y^3 z^4 & \sin(x - y) + 6xy^2 z^4 & 8xy^3 z^3 \\ \sin(x - y) + 6xy^2 z^4 & -\sin(x - y) + 6x^2 y z^4 & 12x^2 y^2 z^3 \\ 8xy^3 z^3 & 12x^2 y^2 z^3 & 12x^2 y^3 z^2 \end{pmatrix}, \\
\nabla^2 F(A) &= \begin{pmatrix} 2 & 6 & 8 \\ 6 & 6 & 12 \\ 8 & 12 & 12 \end{pmatrix}.
\end{aligned}$$

- Reseni: Protože $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^3)$, $F(A) = 0$, $\frac{\partial F}{\partial x}(A) = 3 \neq 0$, $\frac{\partial F}{\partial y}(A) = 2 \neq 0$ a $\frac{\partial F}{\partial z}(A) = 4 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $x, y, z \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okoli bodu $[1, 1]$. Z (1.1) a (1.2) plyne, že $\frac{\partial^2 x}{\partial z^2}(1, 1) = \frac{52}{27}$ ($\frac{\partial x}{\partial z}(1, 1) = -\frac{4}{3}$). Z (1.1) a (1.3) plyne, že $\frac{\partial^2 z}{\partial x \partial y}(1, 1) = \frac{5}{8}$ ($\nabla z(1, 1) = -\frac{1}{4}[3, 2]$). Z (1.5) plyne, že $T(x, z) = -\frac{3}{2}x - 2z + \frac{9}{2}$.

Příklad 8.

- Zadani: $F(x, y, z) = 2x^3 y - 3x^2 z^3 + 5zy^2 - 4x + 5y - z - 4 = 0$, $A = [1, 1, 1]$, $z(x, y)$.
- Otázky: $z(x, y) \in \mathcal{C}^\infty$? $\nabla z(1, 1) = ?$ $\nabla^2 z(1, 1) = ?$ Tecna ke grafu funkce $z(x, y)$ v bode A ?
- Vypočty:

$$\begin{aligned}
\nabla F(x, y, z) &= [6x^2 y - 6xz^3 - 4, 2x^3 + 10zy + 5, -9x^2 z^2 + 5y^2 - 1], \\
\nabla F(A) &= [-4, 17, -5], \\
\nabla^2 F(x, y, z) &= \begin{pmatrix} 12xy - 6z^3 & 6x^2 & -18xz^2 \\ 6x^2 & 10z & 10y \\ -18xz^2 & 10y & -18x^2 z \end{pmatrix}, \\
\nabla^2 F(A) &= \begin{pmatrix} 6 & 6 & -18 \\ 6 & 10 & 10 \\ -18 & 10 & -18 \end{pmatrix}.
\end{aligned}$$

- Reseni: Protože $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^3)$, $F(A) = 0$ a $\frac{\partial F}{\partial z}(A) = -5 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $z \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okoli bodu $[1, 1]$. Z (1.1) plyne, že $\nabla z(1, 1) = \frac{1}{5}[-4, 17]$. Z (1.2) a (1.3) plyne, že $\nabla^2 z(1, 1) = \frac{1}{125} \begin{pmatrix} 582 & -356 \\ -356 & -3252 \end{pmatrix}$. Z (1.5) plyne, že $T(x, y) = -\frac{4}{5}(x - 1) + \frac{17}{5}(y - 1) + 1$.

Příklad 9.

- Zadani: $F(x, y, z, w) = 2xy^2zw - 3x^4w + 5yw^2x - 3w + 2zy - 3x = 0$, $A = [1, 1, 1, 1]$, $z(x, y, w)$, $y(x, z, w)$.
- Otazky: $y(x, z, w), z(x, y, w) \in \mathcal{C}^\infty$? $\nabla z(1, 1, 1) = ?$ $\frac{\partial^2 z}{\partial w \partial x} = ?$ Tecna ke grafu funkce $y(x, z, w)$ v bode A ?
- Vypocty:

$$\nabla F(x, y, z, w) = [2y^2zw - 12x^3w + 5yw^2 - 3, 4xyzw + 5w^2x + 2z, 2xy^2w + 2y, 2xy^2z - 3x^4 + 10xyw - 3],$$

$$\nabla F(A) = [-8, 11, 4, 6],$$

$$\nabla^2 F(x, y, z, w) = \begin{pmatrix} -36x^2w & 4yzw + 5w^2 & 2y^2w & 2y^2z - 12x^3 + 10yw \\ 4yzw + 5w^2 & 4xzw & 4xyw + 2 & 4xyz + 10xw \\ 2y^2w & 4xyw + 2 & 0 & 2xy^2 \\ 2y^2z - 12x^3 + 10yw & 4xyz + 10xw & 2xy^2 & 10xy \end{pmatrix},$$

$$\nabla^2 F(A) = \begin{pmatrix} -36 & 9 & 2 & 0 \\ 9 & 4 & 6 & 14 \\ 2 & 6 & 0 & 2 \\ 0 & 14 & 2 & 10 \end{pmatrix}.$$

- Reseni: Protoze $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^4)$, $F(A) = 0$, $\frac{\partial F}{\partial y}(A) = 11 \neq 0$ a $\frac{\partial F}{\partial z}(A) = 4 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, ze $y, z \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okoli bodu $[1, 1, 1]$. Z (1.1) plyne, ze $\nabla z(1, 1, 1) = \frac{1}{4}[8, -11, -6]$. Z (1.3) plyne, ze $\frac{\partial^2 z}{\partial w \partial x}(1, 1, 1) = -\frac{1}{4}$. Z (1.5) plyne, ze $T(x, z, w) = \frac{1}{11}(8x - 4z - 6w + 13)$.

Příklad 10.

- Zadani: $x^2 + 2y^2 + 3z^2 + 4w^2 = 10xyzw$, $A = [1, 1, 1, 1]$, $y = f(x, z, w)$,

$$T(x, z, w) := f(f^2(x, z, w), xzw, zf(x, z, w)).$$

- Otazky: $f, T \in \mathcal{C}^\infty$? $\frac{\partial T}{\partial z}(1, 1, 1) = ?$
- Vypocty:

$$F(x, y, z, w) := x^2 + 2y^2 + 3z^2 + 4w^2 - 10xyzw,$$

$$\nabla F(x, y, z, w) = [2x - 10yzw, 4y - 10xzw, 6z - 10xyw, 8w - 10xyz],$$

$$\nabla F(A) = [-8, -6, -4, -2],$$

$$\nabla f(1, 1, 1) = -\frac{1}{3}[4, 2, 1],$$

$$\frac{\partial T}{\partial z}(x, y, z) = \frac{\partial f}{\partial x}(\cdot)2f(\cdot)\frac{\partial f}{\partial z}(\cdot) + \frac{\partial f}{\partial z}(\cdot)xw + \frac{\partial f}{\partial w}(\cdot)\left(f(\cdot) + z\frac{\partial f}{\partial z}(\cdot)\right).$$

- Reseni: Protoze $F \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^4)$, $F(A) = 0$ a $\frac{\partial F}{\partial y}(A) = -6 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, ze $f \in \mathcal{C}^\infty \Rightarrow T \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okoli bodu $[1, 1, 1]$. $\frac{\partial T}{\partial z}(1, 1, 1) = 1$. Vyuzivame, ze $f^2(x, z, w) = xzw = zf(x, z, w) = 1$ v bode $[1, 1, 1]$. Podobny priklad viz. implicitka anglicky/IF 1.

Příklad 11.

- Zadani:

$$xe^u + v + 2uv = 1, \quad A = [1, 2, 0, 0],$$

$$ye^{u-v} - \frac{u}{1+v} = 2x, \quad u = u(x, y) \quad v = v(x, y).$$

- Otázky: $u(x, y), v(x, y) \in \mathcal{C}^\infty$? $\nabla u(1, 2) = ?$ $\nabla v(1, 2) = ?$ Tecna ke grafu funkce $v(x, y)$ v bode $[1, 2, 0]$?

- Vypočty:

$$F_1(x, y, z, w) := xe^u + v + 2uv - 1, \quad F_2(x, y, z, w) := ye^{u-v} - \frac{u}{1+v} - 2x,$$

$$\nabla F_1(x, y, z, w) = [e^u, 0, xe^u + 2v, 1 + 2u],$$

$$\nabla F_2(x, y, z, w) = \left[-2, e^{u-v}, ye^{u-v} - \frac{1}{1+v}, -ye^{u-v} + \frac{u}{(1+v)^2} \right],$$

$$\nabla F_1(A) = [1, 0, 1, 1], \quad \nabla F_2(A) = [-2, 1, 1, -2].$$

- Resení: Protože $F_1, F_2 \in \mathcal{C}^\infty(B(A, 1))$ ($\rho_e(A, [x, y, u, -1]) \geq 1$), $F_1(A) = F_2(A) = 0$ a $\begin{vmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -2 \end{vmatrix} = -3 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $u, v \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okoli bodu $[1, 2]$. Z (1.4) plyne, že $\nabla u(1, 1)$ a $\nabla v(1, 1)$ obdržíme vyresením následujících soustav lineárních rovnic:

$$\left(\begin{array}{cc|c|c} 1 & 1 & -1 & 0 \\ 1 & -2 & 2 & -1 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{cc|c|c} 1 & 0 & 0 & -\frac{1}{3} \\ 0 & 1 & -1 & \frac{1}{3} \end{array} \right)$$

Tedy $\nabla u(1, 2) = [0, -\frac{1}{3}]$ a $\nabla v(1, 2) = [-1, \frac{1}{3}]$. $T(x, y) = -(x-1) + \frac{1}{3}(y-2)$. Podrobnější řešení části příkladu viz. implicitka anglicky/IF 2.

Příklad 12.

- Zadani:

$$6xyz - x - 2y - 3z = 5, \quad A = [0, -1, -1],$$

$$e^{xy} = yz, \quad y = y(x) \quad z = z(x).$$

- Otázky: $y(x), z(x) \in \mathcal{C}^\infty$? $y''(0) = ?$ $z''(0) = ?$ Je $y(x)$ konkavní na nejakem okoli bodu 0?

- Vypočty:

$$F_1(x, y, z) := 6xyz - x - 2y - 3z - 5, \quad F_2(x, y, z) := e^{xy} - yz,$$

$$\nabla F_1(x, y, z) = [6yz - 1, 6xz - 2, 6xy - 3], \quad \nabla F_1(A) = [5, -2, -3],$$

$$\nabla F_2(x, y, z) = [ye^{xy}, xe^{xy} - z, -y], \quad \nabla F_2(A) = [-1, 1, 1],$$

$$\nabla^2 F_1(x, y, z) = \begin{pmatrix} 0 & 6z & 6y \\ 6z & 0 & 6x \\ 6y & 6x & 0 \end{pmatrix}, \quad \nabla^2 F_1(A) = \begin{pmatrix} 0 & -6 & -6 \\ -6 & 0 & 0 \\ -6 & 0 & 0 \end{pmatrix},$$

$$\nabla^2 F_2(x, y, z) = \begin{pmatrix} y^2 e^{xy} & (1+xy)e^{xy} & 0 \\ (1+xy)e^{xy} & x^2 e^{xy} & -1 \\ 0 & -1 & 0 \end{pmatrix},$$

$$\nabla^2 F_2(A) = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & -1 \\ 0 & -1 & 0 \end{pmatrix}.$$

- Reseni: Protože $F_1, F_2 \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}^3)$, $F_1(A) = F_2(A) = 0$ a $\left| \begin{array}{cc|c} -2 & -3 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{array} \right| = 1 \neq 0$, tak z vety o IF plyne, že $y, z \in \mathcal{C}^\infty$ na nejakem okolí bodu 0. Pro $i \in \{1, 2\}$ spočítáme

$$\begin{aligned} 0 = (F_i(x, y(x), z(x)))'' &= \frac{\partial^2 F_i}{\partial x^2}(\cdot) + 2 \frac{\partial^2 F_i}{\partial x \partial y}(\cdot) y'(x) + 2 \frac{\partial^2 F_i}{\partial x \partial z}(\cdot) z'(x) \\ &+ 2 \frac{\partial^2 F_i}{\partial z \partial y}(\cdot) y'(x) z'(x) + \frac{\partial^2 F_i}{\partial y^2}(y'(x))^2 + \frac{\partial^2 F_i}{\partial z^2}(z'(x))^2 \\ &+ \frac{\partial F_i}{\partial y}(\cdot) y''(x) + \frac{\partial F_i}{\partial z}(\cdot) z''(x). \end{aligned} \tag{1.6}$$

Z (1.4) obdržíme system lineárních rovnic (I), jehož vyřešením spočteme $y'(0) = -2$, $z'(0) = 3$. Následně dosazením do (1.6) obdržíme druhý system lineárních rovnic (II), jehož vyřešením spočítáme $y''(0) = -15$ a $z''(0) = 6$. Tedy $y(x)$ je konkávní na nejakem okolí bodu 0.

$$(I) : \left(\begin{array}{cc|c} -2 & -3 & -5 \\ 1 & 1 & 1 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{cc|c} 0 & 1 & 3 \\ 1 & 0 & -2 \end{array} \right),$$

$$(II) : \left(\begin{array}{cc|c} -2 & -3 & 12 \\ 1 & 1 & -9 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{cc|c} 0 & 1 & 6 \\ 1 & 0 & -15 \end{array} \right).$$